

Nr 221.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1942 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1942/43 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 16—18) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1942/43 beräkna till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 3,750,000 kronor, till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,100,000 kronor och till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 344, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 15 maj 1942, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1942/43 under femte huvudtiteln anvisa, till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 4,600,000 kronor, till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,250,000 kronor och till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av 19,000,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (I: 84) av herr *Gustaf Karlsson m. fl.* och den andra inom andra kammaren (II: 134) av herr *E. V. Staxäng m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen ville till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp av 25,000 kronor att användas i syfte att effektivisera Bohusläns företagareförenings verksamhet med bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter för medlens användning, samt besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder till främjande av näringslivet inom Bohusläns stenindustriområde;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (I: 281) av herrar *R. Helgesson* och *A. Löfgren* och den andra inom andra kammaren (II: 414) av herrar *O. Nilsson* i Göteborg och *S. Andersson* i Göteborg, vari hemställts, att riksdagen, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, måtte för budgetåret 1942/43 under femte huvudtiteln anvisa till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 5,000,000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren väckt motion (II: 164) av herrar *S. Persson* i Stockholm och *H. Hagberg* i Luleå, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att arbetsmarknadskommissionen åläggas att höja de nu tillämpade maximibeloppen för dagunderstöd och hyreshjälp med 25 procent och att i fortsättningen kvartalsvis, med ledning av socialstyrelsens levnadskostnadsundersökningar, verkställa sådana ändringar i maximibeloppens storlek, att understödsbeloppens köpkraft ständigt bibehållas.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande hänvisa till motionerna I: 281, II: 134 och II: 164.

Arbetslöshetsläget m. m. I skrivelse den 23 april 1942 har *statens arbetsmarknadskommission* avgivit verksamhetsberättelse för år 1941 samt första kvartalet 1942 ävensom framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1942/43. Kommissionen har därvid bland annat framställt förslag till ändrade bestämmelser rörande befogenheten att tillsätta tjänster hos länsarbetsnämnderna.

I sistnämnda avseende gälla nu följande bestämmelser:

a) I fråga om anstalternas personal beslutar, enligt 4 § kungörelsen om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen, länsarbetsnämnden med iakttagande av vad arbetsmarknadskommissionen därutinnan föreskrivit.

b) Direktörer förordnas av kommissionen enligt 10 § kungörelsen om länsarbetsnämnder.

c) Övrig personal hos länsarbetsnämnd anställs enligt nämnda § av nämnden med kommissionens medgivande.

Kommissionen anför följande.

Av dessa grupper var den under a) avsedda den största och ojämförligt viktigaste i detta hänseende. Det förutsattes beträffande denna, att tjänstetillsättningen skulle i huvudsak ske såsom hittills med ett ansökningsförfarande, som stod öppet för envar. Kommissionens medverkan skulle framför allt avse att tillskapa en förut icke befintlig kompetenskontroll, så att oavsett lokala intressen befattningarna skulle tillsättas med de lämpligaste sökandena.

Emellertid har utvecklingen medfört, att kommissionens befattning med tjänstetillsättningen icke kunnat stanna vid detta. Vid den expansion av verksamheten som ägt rum har det blivit av synnerlig vikt att hushålla i stort med den befintliga, alltför knappa tillgången på kvalificerad personal med arbetsförmedlingsrutin, varför kommissionen ofta måst bedöma förekommande tillsättningsfrågor ur en vidare synvinkel än länsarbetsnämnderna haft möjlighet till. Det har då ofta icke varit möjligt för kommissionen att inskränka sig till en kompetensprövning och överlämna själva avgörandena åt var för sig arbetande nämnder. Där kommissionen exempelvis funnit, att ur personalfördelningssynpunkt i stort sökanden A borde placeras i X län, sökanden B i Y län, o. s. v., har kommissionen nödgats lämna sådana föreskrifter för nämndernas beslut, att dessa i själva verket varit helt bundna. Kommissionen har således bemyndigat nämnden i X län att på tjänsten förordna sökanden A och ingen annan, o. s. v.

Den kraftiga expansionen av verksamheten har även haft den följden, att kommissionen i större omfattning än beräknat blivit nödsakad att kontrollera nyrekryteringen av personal. Det har därvid visat sig, att kommissionens kontroll måste sträcka sig även till okvalificerad och tillfällig personal, enär rekryteringen till kvalificerade tjänster i stor utsträckning befunnits gå till på det sättet, att aspiranter till dylika tjänster i väntan på tillfälle att söka en sådan uppehålla okvalificerade befattningar eller taga tillfälligt arbete inom organisationen.

Det har av dessa skäl kommit att framstå som alltmera oegentligt, att flertalet tjänster formellt skola tillsättas av länsarbetsnämnderna enligt arbetsmarknadskommissionens direktiv. I realiteten tillsätts tjänsterna merendels av kommissionen, och det är önskvärt, att gällande författningsbestämmelser även direkt utsäga detta.

Ej heller vad nu sagts gäller arbetsförmedlingsombuden utan endast huvud- och avdelningskontorens personal.

Departementschefen har i frågan om omflyttning av arbetskraft och be-
träffande arbetslöshetsläget m. m. anfört följande.

Verkningarna i stort å arbetsmarknaden av de rådande krisförhållandena torde vara så allmänt kända, att det synes överflödigt att här redogöra för arbetsmarknadens allmänna utveckling sedan tiden för stormaktskrigets utbrott. Som bekant har huvudintresset så småningom kommit att samlas omkring frågan om vidtagande av åtgärder mot den inom viktiga arbetsområden rådande bristen på arbetskraft.

Jag anser mig på grund härav till att börja med bära något uppehålla mig vid frågan om omflyttning av arbetskraft. Sådan omflyttning har visat sig erforderlig i första hand för tillgodoseende av arbetskraft till skogsbruket. Den sammanlagda årsavverkningen har som bekant stigit till en kvantitet, som väsentligt överstiger normal årsavverkning under fredstid, och den ordinarie skogsarbetarstammen, decimerad genom inkallelser till beredskapstjänst, har ej kunnat tillfredsställa efterfrågan på arbetskraft. De i anledning härav vidtagna åtgärderna hava bestått i en intensifierad arbetsförmedling, propaganda för skogsarbete, tillfälle till utbildning i yrket för den ovane och beredande av vissa ekonomiska förmåner dels åt arbetaren själv under den första tiden i skogen, dels ock åt den hemmavarande familjen. Av de regelbundet återkommande inventeringar rörande skogsbrukets arbetskraftsbehov som statens arbetsmarknadskommission företagit framgår, att antalet för vedavverkning m. m. särskilt anställda arbetare hos de skogsägare eller avverkare, som avgivit rapporter, under avverkningssäsongen 1941/42 undergått en kraftig stegring. Sålunda utgjorde detta antal i augusti i runt tal 39,000, i oktober 55,000, i november 75,000 och i december 81,000. I januari 1942 steg siffran till i runt tal 109,000 för att under februari sjunka till 105,000, under mars till omkring 89,000 och under april, då avverkningssäsongen avslutats i större delen av landet, till omkring 45,000. Det redovisade ytterligare arbetskraftsbehovet sjönk från den 22 oktober till den 31 december från 54,000 till 22,000 man. Härav skulle dock arbetsgivarna själva anskaffa ett ej obetydligt antal, varför arbetsförmedlingens medverkan skulle erfordras för endast 11,000 man. Vid utgången av februari hade arbetskraftsbehovet ökat något, varför arbetsförmedlingens medverkan erfordrades för omkring 12,000 man. Motsvarande siffra för mars sjönk till omkring 11,000 för att under april stiga till omkring 18,000 man. De av arbetsgivarna lämnade uppgifterna rörande arbetskraftsbehovet torde emellertid hava beräknats i överkant, vilket bekräftas av att det hos arbetsförmedlingarna anmälda behovet vid 1941 års utgång föga översteg 2,000 vana arbetare. Sistnämnda siffra avviker icke nämnvärt från den under

normala år för årstiden vanliga. Skogsbrukets arbetskraftsbehov synes sålunda genom de vidtagna åtgärderna ha kunnat under år 1941 tillgodoses i relativt tillfredsställande utsträckning. Detta förhållande undergick icke någon förändring under januari och februari 1942. Under mars och april har efterfrågan på arbetskraft hos den offentliga arbetsförmedlingen ökat till omkring 3,000 man.

För att göra det möjligt att till sådana områden, inom vilka det största arbetskraftsbehovet förelåg, överflytta även ovan arbetskraft hava åtgärder vidtagits för omskolning av arbetskraft. För utbildning av arbetare, som icke ägde vana vid skogsavverkningar, hava anordnats s. k. huggarkurser. Under tiden den 1 januari 1941—den 30 april 1942 deltog i sådana kurser sammanlagt 13,900 personer. Härjämte hava för tillgodoseende av verkstadsindustrins behov av arbetskraft anordnats beredskapskurser för utbildning främst till mekaniker och svetsare. Till deltagande i beredskapskurserna hava inskrivits 6,265 elever.

Härutöver hava särskilda åtgärder vidtagits för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap. Den värnpliktige kan sålunda för att tillgodose arbetsmarknadens behov under olika förutsättningar erhålla mobiliseringsuppskov enligt uppskovskungörelsen, anstånd med inställelse viss tid under beredskap eller hempermittering för längre eller kortare tid respektive hemförlovning från pågående beredskapstjänstgöring.

Beträffande arbetslöshetsläget under det senast förflutna året kan konstateras, att en viss återhämtning ägt rum inom de sysselsättningsområden, som under det första året efter krigsutbrottet drabbades av kris, främst byggnadsverksamheten och dess materialindustrier. Denna återhämtning återspeglas i de till statens arbetsmarknadskommission inkommande rapporterna angående nyanställningar och entlediganden under år 1941, varav framgår, att — bortsett från gruppen malmbrytning och metallindustri, som redovisade en ökning i antalet nyanställda med 7,861 — byggnadsverksamhet samt jord- och stenindustri ökat mest eller med respektive 3,801 och 1,363 anställda. Minskning i antalet sysselsatta redovisas endast för läder-, hår- och gummivaruindustri med 696 anställda.

Antalet rapporterade hjälpsökande arbetslösa utgjorde under år 1941 i genomsnitt 22,219 mot 13,367 år 1940. Den relativt höga siffran för år 1941 är huvudsakligen bestämd av det under årets förra del ännu tämligen stora hjälpbehovet. Arbetslösheten inom fackförbunden visar en lägre procentsiffra för år 1941 än för år 1940 eller 11.3 mot 11.8. Vid utgången av mars månad 1942 utgjorde motsvarande tal 11.8 procent, vilket är den lägsta marssiffra, som noterats efter 1920. Det förbättrade läget inom byggnadsindustrin återspeglas jämväl i siffrorna från fackförbunden. Arbetslösheten inom byggnadsträarbetarförbundet utgjorde i mars 1941 47.0 mot 39.3 ett år senare. För murareförbundet voro motsvarande siffror 58.5 och 48.3.

Liksom under år 1940 var även under år 1941 en mycket stor procent av de arbetslösa att finna i storstäderna samt Göteborgs och Bohus och Väster-norrlands län. Av antalet hjälpsökande kommo under år 1941 45.2 procent på städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Detta torde sammanhånga med att de av krisen hårdast drabbade områdena äro koncentrerade till storstäderna och att överflyttning av arbetskraft från storstäderna till bristområden medfört större svårigheter än på andra håll. Den kvarstående arbetslösheten i storstäderna torde till en mycket stor del omfatta byggnadsarbetare, varför åtgärder för ökad byggnadsverksamhet torde komma att i hög grad minska den för närvarande höga arbetslösheten i nämnda städer.

Vad angår den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden har statens arbetsmarknadskommission givit uttryck för den uppfattningen, att i fortsätt-

ningen av innevarande år arbetsmarknaden kan komma att i högre grad än hittills präglas av brist på arbetskraft inom vissa områden. Sådan brist på arbetskraft synes numera ha uppkommit inom skogsbruket. En viss konkurrens om arbetskraften har uppstått särskilt mellan jordbruket och torvinindustrin. Då det här rör sig om för folkhushållet livsviktiga områden får man vara beredd på att mera ingripande åtgärder än hittills måste företagas.

Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit viss ändring i de bestämmelser angående statsbidrag till kommunernas utgifter för arbetslöshetshjälp, vilka godkänts av 1941 års riksdag. Kommissionens förslag innebär, att i underlaget för det s. k. årskostnadsbidraget — d. v. s. det statsbidrag, som fastställs med ledning av kommunens efter kalenderårets slut framkomna totalkostnad för under året bedrivna hjälpverksamhet för arbetslösa — skola i vissa fall få inräknas jämväl kostnader för ränta och amortering å lån upptagna för utgifter, som belöpt å tiden före det de nu gällande bestämmelserna den 1 januari 1941 började tillämpas. Ett bifall till kommissionens förslag skulle medföra, att högst 12 inom Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län belägna kommuner skulle komma i åtnjutande av statsbidrag för berörda ränte- och amorteringsutgifter. Statsbidrag till sådana utgifter har kommissionen beräknat för år 1941 komma att utgå med högst 100,000 kronor.

Bestämmelserna hava avsetts skola så utformas, att dylikt bidrag tillfölle kommun, som hade att dragas med utgifter för tidigare arbetslöshet och fortfarande hade relativt sett betydande arbetslöshetskostnader.

Jag är efter övervägande av frågan beredd att förorda en ändring av statsbidragsgrunderna i enlighet med kommissionens förslag.

Det synes icke nödvändigt att redan i detta sammanhang fatta slutlig ställning till den av arbetsmarknadskommissionen föreslagna ändringen beträffande tillsättning av tjänster hos länsarbetsnämnderna. Det förefaller mig emellertid som om en överflyttning även formellt av beslutanderätten från nämnderna till kommissionen vore motiverad åtminstone i fråga om dels mera kvalificerade tjänster, dels ock tjänster, genom vilkas bestridande meritering regelmässigt sker till befattningar av förstnämnda slag.

Komplettering av ofullständiga jordbruk. I skrivelse den 21 oktober 1941 har *Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* gjort framställning om anvisande av ytterligare medel för fortsatt inventering av de ofullständiga jordbruken i Blekinge län.

Härom anför *departementschefen* för egen del följande.

Som jag ovan framhållit var den inventering av de ofullständiga jordbruken i Blekinge län, vartill medel första gången anvisades för budgetåret 1938/39, avsedd att pågå allenast två år. Jämlikt riksdagens medgivande hava emellertid medel anvisats för inventeringens fortsättande till och med utgången av innevarande budgetår. Blekinge läns hushållningssällskap har hemställt, att medel måtte ställas till sällskapets förfogande för inventeringens fortsättande jämväl under budgetåren 1942/43 och 1943/44.

Ifrågavarande inventeringsarbete har av skilda anledningar ej kunnat fortskrida i den takt, som från början avsetts. En bidragande orsak härtill har varit, att den jordbrukskonsulent, som närmast haft att ägna sig åt inventeringsarbetet, delat sin tid mellan nämnda arbete och andra hushållningssällskapet åvilande arbetsuppgifter. Någon säker uppfattning beträffande värdet av inventeringen har därför ännu ej kunnat erhållas. Lantbruksstyrelsen och egnahemsstyrelsen hava tillstyrkt, att bidrag av statsmedel beviljas för inventeringens fortsättande under ytterligare två år, men därvid förutsatt att konsulenten mera odelat än hittills ägnar sig åt inventeringsarbetet.

För ernående av avsett utbyte av ifrågavarande jordbruksinventering anser jag mig böra tillstyrka framställningen om att densamma fortsättes under ytterligare två budgetår. Jag förutsätter emellertid därvid, att inventeringsarbetet fortskrider i raskare takt än hittills, och jag har för avsikt att, därest medel beviljas för ändamålet, föreslå Kungl. Maj:t att såsom villkor för statsbidrag föreskriva, att väsentligt längre tid än under sistförflutna budgetåret ägnas åt inventeringsarbetet. Emot lantbruksstyrelsens beräkningar av medelsbehovet för budgetåren 1942/43 och 1943/44, 5,000 respektive 10,000 kronor, har jag intet att erinra. Det för nästa budgetår erforderliga beloppet torde böra bestridas av de särskilda medlen till främjande av företagsamhet.

Företagarföreningar inom vissa län. Företagarföreningarna hava till uppgift att befordra möjligheterna för lönande småföretagsamhet i vederbörande län. Verksamheten omfattar dels långivning på fördelaktiga villkor samt i vissa fall subvention, dels ock konsulentverksamhet av teknisk och kommersiell natur.

Såsom bidrag till bestridande av de löpande kostnaderna för verksamheten erhålla företagarföreningarna statsbidrag från anslag under tionde huvudtiteln, som för budgetåret 1941/42 utgör 60,000 kronor. Anslaget har disponerats på följande sätt:

Norrbottnens småindustriförening u. p. a.	kronor	9,500
Västerbottens företagareförening u. p. a.	»	9,000
Jämtlands läns företagareförening u. p. a.	»	8,000
Västernorrlands läns företagareförening u. p. a.	»	9,000
Gävleborgs läns företagareförening u. p. a.	»	8,000
Värmlands läns företagareförening u. p. a.	»	8,000
Bohusläns företagareförening u. p. a.	»	8,500
	<hr/>	
	Summa kronor	60,000

Samtliga hittills bildade företagarföreningar hava av staten erhållit understöd med inalles 1,689,500 kronor, därav 1,070,000 kronor såsom lån och 619,500 kronor såsom subvention.

Departementschefen anför för egen del följande.

Företagarföreningarna hava visat sig fylla en betydelsefull uppgift för befordrande av småföretagsamheten inom de län, där sådana föreningar bildats. Jag anser därför nämnda föreningar vara förtjänta av fortsatt stöd från statsmakternas sida i samma former som hittills. För nästa budgetår torde ett lika stort belopp som det för innevarande budgetår beräknade, eller 500,000 kronor, vara erforderligt för ändamålet. Detta bör lämpligen — liksom hittills huvudsakligen skett — anvisas från medlen till främjande av företagsamhet.

Inköp av gatsten för statens räkning. I skrivelse den 13 november 1941 har *statens steninköpskommitté* gjort framställning om anvisande av medel för inköp av gatsten under nästa budgetår, varöver *statens arbetsmarknads-kommission* yttrat sig.

Departementschefen anför för egen del följande.

Den nedgång i antalet inom stenindustrin sysselsatta arbetare, som ägt rum under de senaste åren, har fortgått jämväl under år 1941. Under tiden januari—september nämnda år voro i genomsnitt 1,600 arbetare sysselsatta inom stenindustrin, varav 1,100 med beställningar för statens räkning. I november 1941 beräknades arbetsstyrkan uppgå till endast omkring 1,400 man. Denna reducering av antalet stenarbetare har skett genom överflyttning av arbetare till andra områden, varest brist på arbetskraft förelegat, främst viktiga anläggningsarbeten. Då överföringen i första hand omfattat arbetare med fullgod arbetsförmåga, företrädesvis yngre arbetare, torde en stor del av den kvarvarande arbetarstammen icke kunna överföras till andra arbetsområden. Då någon gatstensexport i större omfattning ej är att påräkna, torde större delen av de kvarvarande stenarbetarna behöva sysselsättas med beställningar av gatsten för statens räkning. Det för sådana beställningar för nästa budgetår erforderliga beloppet har statens steninköpskommitté uppskattat till i runt tal 3,000,000 kronor.

Som förut nämnts ha för de statliga steninköpen under de senaste budgetåren anvisats ett särskilt anslag under sjätte huvudtiteln. Härjämte har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t, att, i den mån det sålunda anvisade anslaget skulle visa sig vara otillräckligt för att undvika arbetslöshet bland stenarbetarna, för ändamålet disponera anslag som anvisats för arbetsmarknadens reglering. Med hänsyn till smågatstenstillverkningens karaktär av hjälpverksamhet anser jag i likhet med statens arbetsmarknadskommission det vara lämpligast, att i den mån statsinköp sker av gatsten medel härför helt anvisas under nyssnämnda anslag.

Arbetsmarknadskommissionen har vidare ifrågasatt, huruvida det under nuvarande förhållanden kan anses erforderligt, att administrationen av de statliga stenbeställningarna sker genom särskilt organ vid sidan av arbetsmarknadskommissionen. För egen del finner jag tillräckliga skäl härför icke längre föreligga utan förordar, att statens steninköpskommitté upphör med utgången av innevarande budgetår och att dess uppgifter anförtros åt en särskild delegation inom statens arbetsmarknadskommission.

Någon förändring i de principer för inköp av gatsten för statens räkning som hittills tillämpats torde icke böra ske.

Medelsbehovet för budgetåret 1942/43. I anslagsfrågan anför *departementschefen* följande.

Statens arbetsmarknadskommission har uppskattat det under anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet till i runt tal 40,000,000 kronor. Då kommissionen emellertid räknar med en reservation vid nästkommande budgetårsskifte av omkring 20,000,000 kronor, har kommissionen föreslagit, att anslaget för budgetåret 1942/43 upptages till 20,000,000 kronor. Kommissionen har emellertid härvid framhållit, att nu icke förutsebara faktorer kunna radikalt förändra förutsättningarna för en reglering av arbetsmarknaden och medföra kostnader, som väsentligt överstiga de beräknade.

Det för arbetsmarknadsreglerande åtgärder för nästa budgetår erforderliga beloppet kan givetvis nu endast approximativt beräknas. Bostadsbyggandets omfattning kommer, såvitt nu kan bedömas, att bli ungefär dubbelt så stor som år 1941. Arbetslösheten inom byggnadsindustrin, som hittills varit mycket betydande, kommer alltså att väsentligen nedgå. Inom andra områden föreligger ingen oroväckande arbetslöshet. Däremot finnas områden med påtaglig brist på arbetskraft. Under sådana omständigheter synes anslagsberäkningen böra grundas på en relativt optimistisk bedömning av läget. Med tanke på de behov, som man vid rådande läge på arbetsmarknaden kan förutse, synes det

möjligt att reducera det av arbetsmarknadskommissionen beräknade beloppet till 14 miljoner kronor. För att emellertid erhålla någon reserv, så att en viss försämring i arbetsmarknadsläget skall kunna mötas, utan att därför tilläggsanslag skall behöva äskas, föreslår jag, att anslaget bestämmas till 19,000,000 kronor. Jag vill erinra om att eventuella statsinköp av gatsten skola, i motsats till vad för närvarande är fallet, helt bestridas av förevarande anslag. Av nyssnämnda belopp torde vidare cirka 2,000,000 kronor böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsamhet, bland annat för att möjliggöra fortsatt stöd åt företagarföreningarna samt för inventering av ofullständiga jordbruk i Blekinge län.

Jämväl kostnaderna för arbetsmarknadskommissionens centrala förvaltning, länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna bliva beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden under nästa budgetår. De härutinnan uppgjorda kostnadskalkylerna kunna därför endast bliva approximativa. En höjning av avlönings- och omkostnadsanslagen i jämförelse med de av 1941 års riksdag anvisade — 3,750,000 respektive 2,100,000 kronor — torde vara oundviklig med hänsyn till att de arbetsmarknadsreglerande åtgärderna visat sig kräva en större administrativ apparat än förut räknats med. Å andra sidan torde den faktiska medelsförbrukningen under innevarande budgetår icke böra vara uteslutande vägledande vid anslagsberäkningen. Med hänsyn till svårigheterna att nu kunna bedöma utvecklingen synes nämligen anslagsberäkningen böra grundas på antagandet att den nuvarande medelsförbrukningen kan bringas att nedgå. Jag beräknar därför anslaget för nästa budgetår till Statens arbetsmarknadskommission: Avlöningar till 4,600,000 kronor och till Statens arbetsmarknadskommission: Omkostnader till 2,250,000 kronor.

Utskottet.

Vad departementschefen anfört i fråga om viss ändring i de bestämmelser angående statsbidrag till kommunernas utgifter för arbetslöshetshjälp, vilka godkänts av 1941 års riksdag, föranleder icke erinran från utskottets sida.

Vid prövningen av förslag till nya grunder för kontantunderstöden förutsatte fjolårets riksdag, att de fastställda understödsbeloppen genom Kungl. Maj:ts försorg komme att underkastas jämkningar såväl uppåt som nedåt efter de förändringar, som levnadskostnaderna och andra på beloppens storlek inverkan omständigheter undergå. I anslutning härtill har, såsom framgår av den i propositionen å sid. 63 och 64 lämnade redogörelsen, de belopp, med vilka dagunderstöd högst må utgå, från och med den 1 april 1942 genomgående höjts, varjämte vissa förbättringar vidtagits beträffande hyreshjälpen. I motionen II: 164 har föreslagits vissa höjningar utöver dem, som sålunda genomförts. Utskottet anser icke närmare direktiv från riksdagens sida rörande ifrågavarande belopp för närvarande påkallade, men förutsätter, att Kungl. Maj:t alltjämt följer utvecklingen av de förhållanden, vilka böra inverka på beloppens storlek, och vidtager de jämkningar, som omständigheterna må föranleda.

I anledning av vad departementschefen anfört i fråga om befogenheten att tillsätta tjänster hos länsarbetsnämnderna vill utskottet framhålla att denna befogenhet enligt 4 § kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen tillkommer länsarbetsnämnd. Vid meddelandet av beslut om anställning och beträffande anställningsvillkoren skall nämnden jämväl iakttaga vad arbetsmarknadskommissionen därutinnan föreskriver. Det förutsattes vid tillkomsten av nämnda bestämmelse, att kommis-

sionens medverkan framför allt skulle avse att tillskapa en förut icke befintlig kompetenskontroll, så att oavsett lokala intressen befattningarna skulle tillsättas med de lämpligaste sökandena. Utskottet är icke berett att utan närmare utredning rörande organisationen av kommissionen och densamma underlydande organ tillstyrka ändring i berörda, nu gällande föreskrifter i ämnet.

I motionerna I: 281 och II: 414 har föreslagits, att personalen vid arbetsförmedlingsorganen tillerkännes förbättring i avlöningsförmånerna med anledning varav arbetsmarknadscommissionens avlöningsanslag borde höjas med 400,000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet är icke berett att nu taga ställning till denna fråga och kan med hänsyn härtill icke tillstyrka bifall till motionerna.

På sätt departementschefen förordad bör fortsatt stöd lämnas företagarföreningarna. Det för ändamålet beräknade beloppet, 500,000 kronor, torde böra godtagas. Under erinran om att föreningarna därutöver erhålla stöd från ett under tionde huvudtiteln för nästa budgetår beviljat anslag å 80,000 kronor till upplysnings- och organisationsverksamhet ifråga om hantverk och småindustri kan utskottet icke finna tillräckliga skäl föreligga att, på sätt i motionerna I: 84 och II: 134 föreslagits, bevilja ett särskilt bidrag om 25,000 kronor till Bohusläns företagarförening.

Utskottet ansluter sig till förslaget, att 3,000,000 kronor böra avses för beställningar av gatsten för statens räkning. Icke heller har utskottet funnit anledning till erinran mot att ifrågavarande utgifter nu överflyttas till anslaget för arbetsmarknadens reglering och att verksamheten övertages av en delegation inom arbetsmarknadscommissionen. Emellertid vill utskottet beträffande sammansättningen av denna delegation, framhålla, att arbetsgivare och arbetstagare böra vara representerade däri på motsvarande sätt som hittills i statens steninköpskommitté, vars verksamhet är avsedd att upphöra. I övrigt förutsätter utskottet, att denna verksamhet handhaves och bedrivs efter samma grunder som hittills.

Utskottet är icke berett att, såsom i motionerna I: 84 och II: 134 föreslagits, tillstyrka skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om ytterligare åtgärder till främjande av näringslivet inom Bohusläns stenindustriområde.

Övriga, ovan ej behandlade delar av Kungl. Maj:ts förslag har utskottet funnit sig böra tillstyrka.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 84, I: 281, II: 134, II: 164 och II: 414, för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Statens arbetsmarknadscommission m. m.*: Avlöningar ett förslagsanslag av 4,600,000 kronor;

b) till *Statens arbetsmarknadscommission m. m.*: Omkostnader ett förslagsanslag av 2,250,000 kronor;

c) till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* ett reservationsanslag av 19,000,000 kronor.

Stockholm den 18 juni 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Bernhard Nilsson, Bäckström, Sven Larsson, Heidning, Karl Magnusson, Bäcklund, Carlström, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gustaf Iwar Anderson* och *Persson* i Skabersjö; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Ward, Persson* i Tidaholm, *Andersson* i Södergård, *Bergström, Mårtensson, Åqvist, Lindholm, Lundberg* i Hälsingborg, *Pettersson* i Dahl och *Eriksson* i Frägsta.

Reservation

av herrar *Karl Andersson, Gustaf Karlsson* och *Mårtensson*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionerna I: 84 och II: 134.
